

dà yī jīngchéng

大医精诚

táng sūn sī miǎo

[唐] 孙思邈

zhāng zhàn yuē   fú jīng fāng zhī nán jīng   yóu lái shàng
张湛曰：“夫经方之**难**精，由来尚

yǐ   jīn bìng yǒu nèi tóng ér wài yì   yì yǒu nèi yì ér wài tóng
矣”今病**有内同**而外异，亦**有内异**而外**同**

gù wǔ zàng liù fǔ zhī yíng xū   xuè mài yíng wèi zhī tōng sè
，故五脏**六腑**之盈虚，**血脉**荣卫之**通塞**，

gù fēi ěr mù zhī suǒ chá   bì xiān zhěn hòu yǐ shěn zhī   ér cùn
固非耳目之所察，必先诊候以审之。而寸

kǒu guān chǐ   yǒu fú chén xián jǐn zhī luàn   shù xué liú zhù   yǒu
口关尺，**有浮沉弦紧**之乱；**俞穴**流注，**有**

gāo xià qiǎn shēn zhī chā   jī fū jīn gǔ   yǒu hòu bó gāng róu zhī
高下**浅深**之**差**；**肌肤筋骨**，**有厚薄刚柔**之

yì   wéi yòng xīn jīng wēi zhě   shǐ kě yǔ yán yú zī yǐ   jīn
异。**唯**用心精微者，始**可**与**言于兹**矣。今

yǐ zhì jīng zhì wēi zhī shì   qiú zhī yú zhì cū zhì qiǎn zhī sī
以至精至微之事，求之**于**至粗至**浅**之**思**，

qǐ bú dài zāi   ruò yíng ér yì zhī   xū ér sǔn zhī   tōng ér
岂不殆哉！若盈而益之，虚而损之，通而

chè zhī   sè ér yōng zhī   hán ér lěng zhī   rè ér wēn zhī
彻之，**塞**而**壅**之，寒而冷之，热而温之，

shì zhòng jiā qí jí   ér wàng qí shēng   wú jiàn qí sǐ yǐ
是**重加**其疾，而**望**其生，**吾**见其死矣。

gù yī fāng bǔ shì yì néng zhī nán jīng zhě yě jì fēi shén shòu
故医方卜筮，艺能之难精者也，既非神授
hé yǐ dé qí yōu wēi shì yǒu yú zhě dú fāng sān nián
，何以得其幽微？世有愚者，读方三年，
biàn wèi tiān xià wú bìng kě zhì jí zhì bìng sān nián nǎi zhī tiān
便谓天下无病可治；及治病三年，乃知天
xià wú fāng kě yòng gù xué zhě bì xū bó jí yī yuán jīng qín
下无方可用。故学者必须博极医源，精勤
bú juàn bù dé dào tīng tú shuō ér yán yī dào yǐ liǎo shēn
不倦，不得道听途说，而言医道已了，深
zì wù zāi
自误哉！

fán dà yī zhì bìng bì dāng ān shén dìng zhì wú yù wú
凡大医治病，必当安神定志，无欲无
qiú xiān fā dà cí cè yǐn zhī xīn shì yuàn pǔ jiù hán líng zhī
求，先发大慈恻隐之心，誓愿普救含灵之
kǔ ruò yǒu jí è lái qiú jiù zhě bù dé wèn qí guì jiàn pín
苦。若有疾厄来求救者，不得问其贵贱贫
fù zhǎng yòu yán chī yuàn qīn shàn yǒu huá yí yú zhì
富，长幼妍媸，怨亲善友，华夷愚智，
pǔ tóng yì děng jiē rú zhì qīn zhī xiǎng yì bù dé zhān qián
普同一等，皆如至亲之想，亦不得瞻前
gù hòu zì lǜ jí xiōng hù xī shēn mìng jiàn bǐ kǔ nǎo
顾后，自虑吉凶，护惜身命。见彼苦恼
ruò jǐ yǒu zhī shēn xīn qī chuàng wù bì xiǎn xī zhòu
，若己有之，深心凄怆，勿避险巇、昼
yè hán shǔ jī kě pí láo yì xīn fù jiù wú zuò
夜、寒暑、饥渴、疲劳，一心赴救，无作

gōng fū xíng jì zhī xīn   rú cǐ kě wéi cāng shēng dà yī   fǎn
功**夫**形迹之心。如此**可**为**苍生大医**，反
cǐ zé shì hán líng jù zéi   zì gǔ míng xián zhì bìng   duō yòng
此则是含灵巨贼。自古名贤治病，多用
shēng mìng yǐ jì wēi jí   suī yuē jiàn chù guì rén   zhì yú ài
生命以**济**危急，虽曰贱**畜**贵人，至于爱
mìng   rén chù yì yě   sǔn bǐ yì jǐ   wù qíng tóng huàn
命，人**畜**一也。损彼益己，物情**同**患，
kuàng yú rén hū   fú shā shēng qiú shēng   qù shēng gèng yuǎn   wú
况**于**人乎！**夫**杀**生**求**生**、**去**生更**远**。**吾**
jīn cǐ fāng suǒ yǐ   bú yòng shēng mìng wéi yào zhě   liáng yóu cǐ yě
今此方所以**不**用**生**命为**药**者，良由此也
qí méng chóng   shuǐ zhì zhī shǔ   shì yǒu xiān sǐ zhě   zé
。**其**虻虫、水蛭之**属**，市**有**先死者，则
shì ér yòng zhī   bú zài cǐ lì   zhǐ rú jī luǎn yí wù   yǐ
市而用之，**不**在此例。**只**如鸡卵一物，以
qí hùn dùn wèi fēn   bì yǒu dà duàn yào jí zhī chù   bù dé yǐ
其混沌未**分**，必有**大**段**要**急之处，**不**得已
yǐn rěn ér yòng zhī   néng bú yòng zhě   sī wéi dà zhé   yì suǒ
隐忍而用之。**能**不用者，斯为**大**哲，亦所
bù jí yě   qí yǒu huàn chuāng yí   xià lì   chòu huì bù kě
不及也。**其**有患疮痍、下痢，**臭**秽**不**可
zhān shì   rén suǒ wù jiàn zhě   dàn fā cán kuì qī lián yōu xù zhī
瞻视，人所**恶**见者，但**发**惭愧凄怜忧恤之
yì   bù dé qǐ yí niàn dì jiè zhī xīn   shì wú zhī zhì yě
意，**不**得起一念蒂芥之心，是**吾**之志也。
fú dà yī zhī tǐ   yù dé chéng shén nèi shì   wàng zhī
夫大医之**体**，欲得澄神内视。望之

yǎn rán   kuān yù wǎng wǎng   bù jiǎo bú mèi   xǐng bìng zhěn jí
俨然，宽裕汪汪，不皎不昧。省病诊疾，
zhì yì shēn xīn   xiáng chá xíng hòu   xiān háo wù shī   chǔ pàn
至意深心，详察形候，纤毫勿失，处判
zhēn yào   wú dé cēn cī   suī yuē bìng yí sù jiù   yào xū lín
针药，无得参差。虽曰病宜速救，要须临
shì bú huò   wéi dāng shěn dì tán sī   bù dé yú xìng mìng zhī
事不惑，唯当审谛覃思，不得於性命之
shàng   shuài ér zì chéng jùn kuài   yāo shè míng yù   shèn bù rén
上，率而自逞俊快，邀射名誉，甚不仁
yǐ   yòu dào bìng jiā   zòng qǐ luó mǎn mù   wù zuǒ yòu gù miǎn
矣！又到病家，纵绮罗满目，勿左右顾眄
sī zhú còu ěr   wú dé sì yǒu suǒ yú   zhēn xiū dié jiàn
, 丝竹凑耳，无得似有所娱，珍羞迭荐，
shí rú wú wèi   líng lù jiān chén   kàn yǒu ruò wú   suǒ yǐ ěr
食如无味，醯醢兼陈，看有若无。所以尔
zhě   fū yī rén xiàng yú   mǎn táng bú lè   ér kuàng bìng rén
者，夫壹人向隅，满堂不乐，而况病人
kǔ chǔ   bù lí sī xū   ér yī zhě ān rán huān yú   ào rán
苦楚，不离斯须，而医者安然欢娱，傲然
zì dé   zī nǎi rén shén zhī suǒ gòng chǐ   zhì rén zhī suǒ bù wéi
自得，兹乃人神之所共耻，至人之所不为
sī gài yī zhī běn yì yě
, 斯盖医之本意也。

fū wéi yī zhī fǎ   bù dé duō yǔ tiáo xiào   tán xuè xuān
夫为医之法，不得多语调笑，谈谑喧
huá   dào shuō shì fēi   yì lùn rén wù   xuàn yào shēng míng
哗，道说是非，议论人物，炫耀声名，

zǐ huǐ zhū yī   zì jīn jǐ dé   ǒu rán zhì chài yí bìng   zé
訾毁诸医，自矜己德，偶然治瘥一病，则
áng tóu dài miàn   ér yǒu zì xǔ zhī mào   wèi tiān xià wú shuāng
昂头戴面，而有自许之貌，谓天下无双
cǐ yī rén zhī gāo huāng yě
，此医人之膏肓也。

lǎo jūn yuē   rén xíng yáng dé   rén zì bào zhī   rén
老君曰：“人行阳德，人自报之；人
xíng yīn dé   guǐ shén bào zhī   rén xíng yáng è   rén zì bào zhī
行阴德，鬼神报之。人行阳恶，人自报之
rén xíng yīn è   guǐ shén hài zhī   xún cǐ èr tú   yīn
；人行阴恶，鬼神害之。”寻此二途，阴
yáng bào shī   qǐ wū yě zāi   suǒ yǐ yī rén bù dé shì jǐ suǒ
阳报施，岂诬也哉？所以医人不得恃己所
cháng   zhuān xīn jīng lüè cái wù   dàn zuò jiù kǔ zhī xīn   yú
长，专心经略财物，但作救苦之心，於
míng yùn dào zhōng   zì gǎn duō fú zhě ěr   yòu bù dé yǐ bǐ
冥运道中，自感多福者耳。又不得以彼
fù guì   chǔ yǐ zhēn guì zhī yào   lìng bǐ nán qiú   zì xuàn gōng
富贵，处以珍贵之药，令彼难求，自炫功
néng   liàng fēi zhōng shù zhī dào   zhì cún jiù jì   gù yì qū
能，谅非忠恕之道。志存救济，故亦曲
suì lùn zhī   xué zhě bù kě chǐ yán zhī bǐ lǐ yě
碎论之，学者不可耻言之鄙俚也。